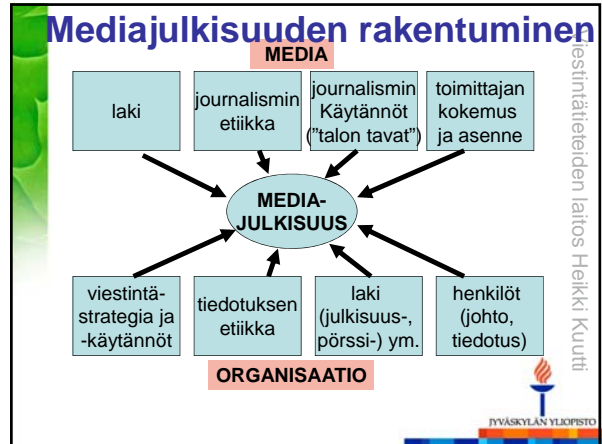

Median kohtaaminen

MAALLA - TIEDOTUSHANKE 2011

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Kohteen ja median roolit

- mediajulkisuuden kohde kertoo omista asioistaan, tavoittelee omaa etuaan ja omaa näkökulmaa julkisuudelleen
- medialle on tärkeää yleisön näkökulma, koska medialla on sitä seuraavan yleisönsä kautta omia taloudellisia intressejä
- media on kertojana luotettava, koska se puuttuu ulkopuolisena "toisten juttuihin"?

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Pääsy (tai joutuminen) median markkinoille

- lähteen asema
- lähteen painoarvo
- lähteen tunnettavuus
- lähteen oma mediahistoria
- aiemmat mediaesiintymiset
- lähteen tietämys käsiteltävässä asiassa
- lähteen yleinen luotettavuus
- lähteen yhteistyökyky ja -halukkuus: tavoitettavuus, kyky antaa mediakelpoisia lausuntoja

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Myyvä uutinen

- yllätys / erikoisuus
- tunnetut henkilöt
- ristiriita
- salaisuus
- vaara
- tragiikka
- huumori
- romantiikka
- seksi
- eläimet
- raha
- tulevaisuus

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Julkisuusyllätyksiä

- jutun valmistuminen ylipäättään
- jutun laajuus, tarkastelukulma, käsittelytapa, sisällölliset painotukset, epäolennaisuuksiin ja sivuseikkoihin keskittymiset, kärjistykset
- jutun voimakas / heikko näkyvyys
- jutun odottamattoman kriittinen sävy
- organisaation tiedotustoiminnan / kohteen roolin vähäisyys suhteessa toimittajan muualta hankkimiin tietoihin
- lähteiden valinta ja niiden roolit
- faktojen, mielipiteiden ja kommenttien käyttö
- asioiden käsittelyjärjestys ja painotukset
- toimittajan tekemät omat tulkinnat julkaistuista asioista

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Vaihtelevat julkisuuskäsitykset		
ASIA	MEDIA/TOIMITTAJA	JUTUN KOHDE
Hyvä lähde	toimittajan oma kontakti	organisaation paras asiantuntija, "virallinen" edustaja
Lähteen luotettavuus	"tilanneasiantuntija" puhuu omista kokemuksistaan	yleistysvaara: "tilanneasiantuntijan" kokemukset usein yksittäisiä tapauksia
Vastuu ongelmasta	organisaatiolla kokonaisvastuu myös yksittäisistä tapauksista	vastuut jaettu organisaation sisällä
Jutun sisältö	juttu todenmukainen ja pohjautuu riittäviin ja olennaisiin tietoihin	juttu puutteelliseen tiedonhankintaan ja virheellisiin tulkintoihin
Organisaation avoimuus	organisaation edustajat vaikevat tai heitä ei tavoiteta	toimittaja ei yritä riittävän sinnikkäästi tavoitella asiasta parhaiten tiedäviä

Maaseudun imago?

- epämoderni, ajastaan jälkeenyäännyt
- rauhallinen, hidastempoinen
- asuinympäristönä terveellinen
- eksoottinen ja puoleensa vetävä, toisaalta tarvetta etäisyydenotolle
- maaseutuloma: aikamatka nostalgiseen menneisyyteen
- maaseutupolitiikka ei ole päivänpolitiikkaa
- kahden kerroksen väkiä: maaseudusta elantonsa saavat ja kaupungissa töissä käyvät
- jonkinasteinen (itsekehitelty) ristiriita: kaupunki vs. maaseutu

Maaseudun kriisejä...

- kansallinen ja EU-pohjainen maataloustukipolitiikka: myöntämisperusteet, tuen saajat, tukisummat
- vesistöille aiheutuvat ympäristöongelmat
- elintarvikkeiden puhtausepäilyt
- elintarvikkeiden korkeat hinnat
- minkki- ja kettutarhauksen eettisyys

Kielteinen mediajulkisuus

- uutisarvotekijä*: poikkeuksellisuus, yllätyksellisyys, dramaattisuus, tirkistely
- uutiskoneiston viritys*: poliisi, palokunta, tuomioistuimet ---
- media vahtikoirana*: journalismin kriittisyys, skeptisyys
- uskottavampaa kuin myönteinen julkisuus?
- toisaalta media ei vainoa ketään*: kielteinen juttu kohteelleen ainutlaatuinen, medialle usein vain yksi (rutiini)tapaus jatkuvassa uutisvirrassa

Media ja kriisi-1

- "luonnon" kriisi*: onnettomuus ja luonnon-mullistus, ulkopuolisen tekemä rikos, sabotaasi, ikävä tapahtuma omassa toiminta-ympäristössä tai organisaation henkilöstön piirissä
- mainekriisi*: sisäinen väärinkäytös, ahdistelu, johtamisongelmat, julkisuuteen nousseet riidat, yhteisön tulehtunut työilmapiiri, johtajien osallistuminen ei-toivottuun toimintaan, heidän harkitsemattomat lausuntonsa

Media ja kriisi-2

- tiedotustyhjiö*: ennakoimaton ja voimakas median tiedontarve, media hankkii tietoja ja kertoo joka tapauksessa havaitsemastaan ongelmasta
- organisaation likinäköisyys omalle toiminnalle*: median näkemät asiayhteydet
- valehtelijaksi leimautuminen*: jos olennaisia tietoja pimitetään ja ne vuotavat ulos
- media etsii syytä ja syyllisiä (tiedonhankinta voi olla röyhkeää)
- kriisistä kertominen voi olla medialle hyvää bisnestä
- toisaalta kriisi on kriisi mediallekin*: tietojen hankinnan ja julkaisemisen kilpailutilanne

Selviytymisen keinot

- **tapauksen ainutlaatuisuus:** kohteen aiempi moitteeton toiminta
- **avoimuus julkisuudelle ja mediapuheenvuoron ottaminen:** erittäin nopea ja aktiivinen tiedotuksellinen reagointi tapahtuneeseen (oma tavoitettavuus, alkutiedottaminen myös puutteellisin tiedoin, selittelyjen välttäminen)
- **ongelman eristäminen:** kohteen oma rooli vs. muiden osallisten roolit tapahtuneessa
- **medianäkökulman ennakoarviointi omassa tilanteessa** (otsikoiden ennakointi)
- **mediaseuranta:** oppiminen aiemmista tilanteista (omasta ja median toiminnasta)

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Tiedotustaktiikat

- **aktiivinen tiedottaminen:** myönteiset asiat, kielteiset ja näkyvät asiat, kielteiset ja julki tulevat asiat
- **passiivinen tiedottaminen:** jotkut sisäiset asiat, keskeneräiset asiat, organisaation rutiiniluonteiset asiat
- **tiedotuskielto:** salaiset asiat, yksityisasiat

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Perustuslaki 12§ Sananvapaus ja julkisuus

- **jokaisella** on sananvapaus
- sananvapauten sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä *kenenkään ennakolta estämättä*
- tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla
- lailla voidaan säätää *kuvaohjelmia* koskevia lasten suojelemiseksi välttämättömiä rajoituksia
-

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Vastuu verkkoviestinnässä

- **verkojulkaisu** (aineisto, jonka julkaisija on tuottanut tai käsitellyt): sisältövastuu kirjoittajalla, julkaisuvastuu julkaisijalla
- **keskustelupalstan viesti:** sisältövastuu kirjoittajalla, poistovastuu palvelimen ylläpitäjällä, julkaisuvastuuta ei ole

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Rikoksen tekijä ja osallisen vastuu

- yleisön saataville toimitetun viestin sisältöön perustuvasta rikoksesta vastaa se, jota rikoslain (39/1889) mukaan on pidettävä rikoksen *tekijänä* tai siihen *osallisena*
- moderaattori = osallistuja?
- kansalaismielipide vs. journalisteilta edellytettävä harkintakyky

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Yksityisyysrikkokset

- **(1) yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen:** todennukainen, loukkaava tieto toisen yksityiselämästä
- **(2) kunnianloukkaus: tahaton (herjaus):** paikkansa-pitämätön, loukkaava tieto, ei tarkoitus loukata, **kunnianloukkaus: tahallinen (solvaus):** tarkoitus loukata toisen kunniaa

Poikkeusehdot

- (1) tiedon oltava yhteiskunnallisesti tärkeä
- (1,2) tiedolla oltava merkitystä henkilön julkisen toiminnan arvioinnin kannalta
- (2) tieto ei saa ylittää sitä "mitä pidetään hyväksyttävänä" (tietynasteisen näytön vaatimus)

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Ohjelman tai verkkojulkaisun tallentaminen

- julkaisijan tai ohjelmatoiminnan harjoittajan vastuulla
- vähintään 21 päivää viestin lähettämistä ellei asiasta ole nostettu syytettä tai asiaa lainvoimaisesti ratkaistu
- ilmoitus säilyttämisvelvoitteen päättymisestä syyttäjältä tai tuomioistuimelta

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Verkkoviestin tunnistamistietojen luovuttaminen

- tuomioistuimen määräyksestä
- poliisiviranomaisen, yleisen syyttäjän, asianomistajan vaatimuksesta
- verkkoviestin lähettäjän selvittämiseksi
- jos on *todennäköisiä syitä* epäillä viestin olevan lainvastainen
- asianomistajalle tiedot vasta jos itse nostaa syytteen
- vaatimus esitettävä kolmen kuukauden kuluessa viestin julkaisemisesta

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Verkkoviestin jakelun keskeyttämismääräys

- tuomioistuimen määräyksestä ja virallisen syyttäjän, tutkinnanjohtajan, asianomistajan hakemuksesta
- julkaisijalle, ohjelmatoiminnan harjoittajalle, laitteen ylläpitäjälle
- jos sisällön perusteella viestin pitäminen yleisön saatavilla *ilmeisen rangaistavaa*
- hakemus käsiteltävä kiireellisenä, viestin lähettäjää kuultava
- raukeaminen jollei syytettä nosteta kolmen kuukauden kuluessa

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti

Verkkokeskustelujen valvominen

Lehti	Virallinen tarkistus	Alkukäynnin tarkistus	Saa kirjoittaa nimimerkillä	Uusilla kirjoittajien yhteystietoja
Aamulehti		•	•	•
Etelä-Suomen Sanomat		•	•	•
Helsingin Sanomat	•		•	•
Hämeen Sanomat		•	•	
Ilkka	•		•	•
Jämsköläis Tidsning ja Vasabladet *		•	•	•
Kaleva	•		•	
Karjalainen	•		•	•
Keskijohjanmaa	•		•	•
Keskisuomalainen	•		•	•
Keskivestijä	•		•	•
Satakunnan Kansan	•		•	
Savon Sanomat	•		•	•

* Lehdillä on yhteinen keskustelupalsta Debatten.fi, jossa on mukana myös kolmesti viikossa ilmestyvä Syd-Österbotten.
Seitsemänpäiväisistä lehdistä 17:stä ei ole verkkokeskustelua.

Viestintätieteiden laitos Heikki Kuutti